

Seria Policy Brief cuprinde texte bazate pe surse publice. Opiniile exprimate reprezintă punctele de vedere ale autorilor.

Imigrație și xenofobie în Grecia

Dr. Elena Emilia Ștefan

În strânsă legătură cu criza economică, „criza umanitară”, după cum a fost decretată situația refugiaților din Grecia de către Înaltul Comisariat ONU pentru Refugiați (UNHCR)¹, este, în prezent, o problemă majoră a statului grec.

Începând cu anul 2008, Grecia a cunoscut un intens flux migrator dinspre Africa și Asia. Astfel, potrivit unui raport recent întocmit de FRONTEX, Grecia deține cel mai ridicat procentaj de treceri ilegale de frontieră spre Uniunea Europeană². Până în vara anului 2012, principala cale de acces a imigranților ilegali, dar și a refugiaților, a fost râul Evros / Meriç care formează granița dintre Grecia continentală și Turcia. Creșterea numerică a efectivelor polițienești din acest sector de frontieră a determinat o scădere în intensitate a migrațiilor în zonă, polul mutându-se, în schimb, în insulele grecești³. Statisticile poliției elene arată că principalul val migrator este alcătuit din cetățeni pakistanezi și afgani, la aceștia adăugându-se grupuri, de asemenea semnificative sub aspect numeric, origine din Bangladesh, Algeria,

¹ „UNHCR Says Asylum Situation in Greece is 'a Humanitarian Crisis'”, *Briefing Notes*, declarație publicată la data de 21 septembrie 2010, la adresa de Internet:

<http://www.unhcr.org/4c98a0ac9.html> (accesată la 18.06.2013)

² „Unwelcome Guests Greek Police Abuses of Migrants in Athens”, *Human Rights Watch*, raport publicat în iunie 2013, la adresa de Internet:

http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/greece0613_ForUpload.pdf (accesat la 18.06.2013)

³ Max Schaub, „Humanitarian Problems Relating to Migration in the Turkish-Greek Border Region. The Crucial Role of Civil Society Organisations”, *COMPAS*, studiu publicat în martie 2013, la adresa de Internet:

<https://www.compas.ox.ac.uk/publications/research-resources> (accesat la 19.06.2013)

Somalia și Siria⁴. Din aceste date statistice se remarcă că majoritatea acestor imigranți provin din zone de conflict militar, fiind, prin urmare, candidați probabili la statutul de refugiat.

Fenomenul imigrației, fără precedent în istoria modernă a Greciei⁵, coroborat cu dificultățile provocate de criza economică, și, în special, măsurile de austeritate adoptate începând cu 2010 de către autoritățile elene în vederea reducerii deficitului bugetar, a provocat o adevărată stare de panică în rândurile cetățenilor greci, stare care, la rândul ei, a generat sentimente rasiste și de xenofobie. În fapt, prezența imigranților este asociată cu o creștere a ratei criminalității⁶ precum și cu degradarea peisajului urban⁷. Aceste reprezentări ale „imigrantului” – criminal, murdar, lipsit de educație, parazit, sursă a nenorocirilor cu care se confruntă etnicii greci –, foarte prezente în viața cotidiană a grecului de rând și mereu alimentate de discursul diferitelor mișcări sau grupări de extremă dreapta, sunt, măcar în parte, responsabile de acțiuni violente îndreptate împotriva străinilor.

Strategii de limitare a imigrației (ilegale) în Grecia – operațiuni care, potrivit rapoartelor întocmite de organizația Human Rights Watch, încalcă drepturile fundamentale ale omului⁸ – au fost și sunt organizate atât la nivel oficial, prin politici de stat precum și prin programe europene sau internaționale, cât și la nivel informal. Acestea din urmă, aflate adesea la limita legalității, se concretizează în acte de violență, soldate, în unele cazuri cu omucideri⁹.

⁴ Ministerul Ordinii Publice și a Protecției Cetățenilor, „Statistics on Illegal Immigration”, date statistice publicate în 2011, la adresa de Internet:

http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=5071&Itemid=429&lang=EN (accesat la 19.06.2013)

⁵ De altfel, Grecia a fost până la începutul anilor '90 un stat de emigrație, pentru ca, după transformările provocate de căderea regimurilor comuniste din Europa de Est, să se transforme într-un stat de imigrație, în principal pentru grupuri albaneze. (Aristos Doxiadis; Manos Matsaganis, „National Populism and Xenophobia in Greece”, Counterpoint, 2012, p. 33, articol în format pdf, publicat la adresa de Internet:

<http://counterpoint.uk.com/reports-pamphlets/national-populism-and-xenophobia-in-greece> (accesat la 19.06.2013)

⁶ Chloe Hadjimatheou, „Greeks Confront Crime Wave Amid Austerity”, *BBC News*, articol de presă publicat la data de 16 august 2012, la adresa de Internet:

<http://www.bbc.co.uk/news/world-radio-and-tv-19269891> (accesat la 20.06.2013)

⁷ A se vedea cazul celor 200 de persoane cu domiciliul în zona Aghios Panteleimonas, în centrul Atenei, care au protestat pe data de 24 noiembrie 2008 împotriva „ghetoizării” cartierului. Manifestanții au denunțat, într-o petiție, fenomenele asociate cu imigrația masivă: sentimentele de frică și de insecuritate, insalubritatea spațiilor publice, degradarea edificiilor rezidențiale, devalorizare a proprietăților în zonă, slăbirea calității serviciilor educaționale la nivel local, diluarea omogenității etnice a zonei provocată și de faptul că un număr în creștere de cetățeni greci își schimbă domiciliul. De asemenea, au solicitat intervenția autorităților pentru a înlătura această „nedreptate socială” (George Kandylis; Karolos Iosif Kavoulakos, „Framing Urban Inequalities: Racist Mobilization Against Immigrants in Athens”, *The Greek Review of Social Research*, ediție specială 136 C', 2011, 157-176, articol publicat la adresa de Internet:

http://www.grsr.gr/preview.php?c_id=479 (accesat la 20.06.2013)

⁸ Documente care prezintă situația imigranților în Grecia se pot consulta la adresa de Internet a organizației Human Rights Watch:

<http://www.hrw.org/europecentral-asia/greece>

O primă inițiativă europeană, temporară, de control al frontierelor a fost operațiunea comună „Poseidon” de supraveghere, pe de o parte, a frontierelor dintre Bulgaria și Turcia, pe de altă parte, a frontierei pe Evros dintre Grecia și Turcia. Programul, lansat de agenția Uniunii Europene de gestionare a frontierelor, FRONTEX, s-a desfășurat în intervalul 2008-2009. În 2010 a fost înlocuit de operațiunea „RABIT 2010*”, o măsură de urgență menită să răspundă eficient fluxului migrator spre Grecia. Din 2011, s-a revenit la operațiunea comună „Poseidon”, la care participă forțe polițienești din toate cele 27 de state membre ale Uniunii Europene precum și din țările asociate din spațiul Schengen (Iceland și Norvegia)¹⁰. În paralel, Comisia Europeană a oferit asistență tehnică și sprijin financiar Greciei în vederea construirii de adăposturi pentru refugiați, a îmbunătățirii legislației de azil precum și a suplimentării numărului de ofițeri din departamentele de migrație și azil. Astfel, în intervalul 2011-2013 Grecia a primit 98,6 milioane de euro din Fondul European de Returnare, 132,8 milioane de euro din Fondul pentru Frontierele Externe, 19,95 milioane de euro din Fondul European pentru Refugiați¹¹. În ceea ce privește eforturile întreprinse de autoritățile elene, acestea s-au concentrat pe de o parte pe amenajarea centrelor de primire a refugiaților¹², pe de altă parte pe securizarea frontierei cu Turcia pe râul Evros¹³.

⁹ De exemplu, cazul tânărului de origine pakistaneză ucis de doi cetățeni greci în Atena, în ianuarie a.c., eveniment care a stârnit un val de proteste ale imigranților, proteste îndreptate împotriva rasismului (Matthaios Tsimitakis, „Immigrants Are Being Stabbed to Death on the Streets of Athens”, vice.com., articol de presă publicat în ianuarie 2013, la adresa de Internet:

<http://www.vice.com/read/immigrants-are-being-stabbed-to-death-on-the-streets-of-athens> (accesat la 20.06.2013). Mai recent, un adolescent de 14 ani de naționalitate afgană a fost agresat în centrul Atenei (Piața Attiki de un grup de patru persoane îmbrăcate în negru („A Racist Attack in Athens. Victim a 14 Years Old Boy from Afghanistan”, Mehran Hassani, articol de presă publicat la data de 18 mai 2013, la adresa de Internet: <http://mehranhassani-eng.blogspot.ro/2013/05/a-racist-attack-in-athens-victim-14.html> (accesat la 24.06.2013)

*„Rapid Border Intervention Team”. Este vorba despre un corp special de poliție de frontieră, format din 175 de persoane, provenind din Norvegia și din statele membre ale UE. Rolul acestei poliții de frontieră a fost să sprijine statul grec în efortul său de stopare a migrației de-a lungul râului Evros (frontiera dintre Grecia și Turcia) (Marie Martin, „The Rise of Xenophobia and the Migration Crisis in Greece. The Council of Europe’s Wake-Up Call: *Europe cannot afford to look away*”, statewatch.org, raport publicat în format pdf. la data de 01martie 2013, la adresa de Internet:

<http://www.statewatch.org/analyses/no-218-greece-coe.pdf> (accesat la 20.06.2013)

¹⁰ „Greek-Turkish Land Border JO Poseidon Land: Situational Update, January 2012”, frontex.europa.eu, raport publicat în ianuarie 2012 la adresa de Internet:

<http://www.frontex.europa.eu/news/greek-turkish-land-border-jo-poseidon-land-situational-update-january-2012-tXUqGg> (accesat la 20.06.2013)

¹¹ Marie Martin, „The Rise of Xenophobia and the Migration Crisis in Greece. The Council of Europe’s Wake-Up Call: *Europe cannot afford to look away*”, statewatch.org, raport publicat în format pdf. la data de 01martie 2013, la adresa de Internet:

<http://www.statewatch.org/analyses/no-218-greece-coe.pdf> (accesat la 20.06.2013)

¹² „Citizens’ Protection Minister heralds 30 migrant centers”, ekathimerini.com, articol de presă publicat la data de 26 martie 2012, la adresa de Internet:

http://www.ekathimerini.com/4dcgi/w_articles_wsite1_1_26/03/2012_434802 (accesat la 20.06.2013)

În același scop al combaterii imigrației ilegale, poliția elenă a lansat în luna august a anului trecut operațiunea *Zeus Xenios*. În mod ironic, acest nume de cod face referire la principala divinitate a panteonului grecesc, Zeus, în calitatea sa de protector al străinilor. Or, în ciuda declarațiilor oficialilor greci conform cărora intensificările controalelor de poliție în centrele urbane precum Atena contribuie, în ultimă instanță, și la apărarea drepturilor fundamentale ale imigranților înșiși¹⁴, acțiunile întreprinse de poliție constituie o serie de violări ale drepturilor omului. Potrivit unui substanțial raport întocmit în luna iunie a anului acesta de către organizația Human Rights Watch, forțele polițienești implicate în această operațiune, lipsite fiind de pregătire în ceea ce privește politicile de imigrație și de azil, își întemeiază acțiunile de identificare a potențialilor imigranți ilegali pe stereotipuri, precum rasă, apartenență etnică, religie, vestimentație, etc¹⁵. De asemenea, organizația amintită denunță abuzurile comise în timpul perchezițiilor: privare nejustificată de libertate, violență verbală și fizică. Într-un alt raport al aceleiași organizații sunt criticate, de această dată, acțiunile de supraveghere a frontierei dintre Grecia și Turcia coordonate de FRONTEX. Astfel, centrele de detenție sunt descrise ca foarte aglomerate, insalubre, lipsite de facilități sanitare adecvate. Iar persoanele internate în aceste centre semnalează frecvente abuzuri comise de personal: injurii, în special cu tentă rasistă, și violență fizică¹⁶. Un alt abuz de care se face vinovată poliția elenă de frontieră, asistată de FRONTEX, este acela al negării accesului imigranților – potențiali solicitanți de azil. Cazuri de astfel de respingeri brutale au fost semnalate în presă¹⁷. Prin urmare, din scurta

¹³ „Evros Fence ‘Ready in Weeks’”, ekathimerini.com, articol de presă publicat la data de 13 octombrie 2012, la adresa de Internet:

http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_wsitel_1_13/10/2012_465987 (accesat la 20.06.2013)

¹⁴ „Minister Defends Immigrant Crackdown”, ekathimerini.com, articol de presă publicat la data de 06 august 2012, la adresa de Internet:

http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_wsitel_1_06/08/2012_455644 (accesat la 18.06.2013)

¹⁵ „Unwelcome Guests Greek Police Abuses of Migrants in Athens”, *Human Rights Watch*, raport publicat în iunie 2013, la adresa de Internet:

http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/greece0613_ForUpload.pdf (accesat la 18.06.2013)

¹⁶ „The EU’s Dirty Hands Frontex Involvement in Ill-Treatment of Migrant Detainees in Greece”, *Human Rights Watch*, raport publicat în septembrie 2011, disponibil în format pdf. la adresa de Internet:

http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/greece0911webwcover_0.pdf (accesat la 21.06.2013)

¹⁷ Spre exemplu, în decembrie 2012, refugiați sirieni au fost forțați de poliția elenă de frontieră să revină pe malul turcesc al râului Evros (Rebecca Omonira-Oyekanmi, „Syrian Refugees ‘Turned Back from Greek Border by Police’”, *The Guardian*, articol de presă publicat la data de 07 decembrie 2012, la adresa de Internet:

<http://www.guardian.co.uk/world/2012/dec/07/syrian-refugees-turned-back-greek> (accesat la 21.06.2013); în

același cotidian *The Guardian* se atrage atenția asupra faptului că imigranții sunt lăsați să moară în apele râului care separă Grecia de Turcia („Illegal immigrants’ Boat Sinks off Turkish Coast, Killing Scores”, *The Guardian*, document video postat pe data de 06 septembrie 2012, la adresa de Internet:

<http://www.guardian.co.uk/world/video/2012/sep/06/illegal-immigrants-boat-sinks-turkey-deaths-video> (accesat la 21.06.2013); a se vedea și „Migrants Found Dead off Greek Coast”, *Al Jazeera*, articol publicat la data de 15 decembrie 2012, la adresa de Internet:

prezentare a diverselor programe și operațiuni puse în aplicare de autoritățile grecești individual, sau în colaborare cu instituții europene, iese în evidență, în primul rând, caracterul acestor misiuni. Operațiunile sunt axate prioritar pe ideea de control în vederea limitării pătrunderii imigranților în Grecia, abordând insuficient aspectul umanitar. Astfel, investițiile pentru ameliorarea sistemului de azil (condiții de locuire, personal calificat care să ofere asistență refugiaților, etc.) au o pondere redusă raportate la eforturile depuse pentru securizarea frontierei sau interceptarea imigranților ilegali în zonele din interiorul Greciei.

După cum am menționat, în paralel cu aceste acțiuni oficiale de limitare a valului de imigrație spre Grecia există și o serie de inițiative private al căror scop este combaterea criminalității, asociată frecvent cu străinii. În această categorie se includ mai multe tipuri de acțiuni care implică violență. În unele cazuri este vorba de reacții individuale de auto-apărare¹⁸. Alteori însă, acțiunile împotriva imigranților iau o formă organizată, cu puternice accente rasiste, al căror caracter este bine sintetizat de sloganul „Grecia este a grecilor”, folosit de cea de-a treia forță politică din Grecia după alegerile din iunie 2012, Chrysi Avgi, în campaniile sale de mobilizare populară. De acest tip sunt acțiunile întreprinse de „comitetele de auto-protecție” constituite, în special, în cartierele cu o mai mare concentrare de străini¹⁹. Un exemplu este „Mișcarea pentru cetățeni” din capitala Greciei, având peste 7 000 membri printre care și personalități influente. Asociația militează pentru sporirea efectivelor de poliție în centrul orașului, lipsit de controale pe durata nopții, ca urmare a politicii de reducere a cheltuielilor bugetare²⁰.

<http://www.aljazeera.com/news/europe/2012/12/20121215113355595623.html> (accesat la 21.06.2013); „Bodies of Three Migrants Found off Chios”, ekathimerini.com, articol de presă publicat la data de 14 ianuarie 2013, la adresa de Internet:

http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_wsitel_1_14/01/2013_478257 (accesat la 21.06.2013);

Sue Lloyd-Roberts, „Syrians Accuse Greece of 'Pushing Back' Migrant Boats”, *BBC News*, articol de presă publicat la data de 05 iunie 2013, la adresa de Internet:

<http://www.bbc.co.uk/news/magazine-22757485> (accesat la 22.06.2013)

¹⁸ Potrivit unor cercetări de teren întreprinse de postul BBC la Atena, în anul 2012 s-a înregistrat o creștere a cererilor de arme de foc în rândurile populației civile, mai ales printre vârstnici, segmentul de populație cel mai vulnerabil la atacurile criminale. (Chloe Hadjimatheou, „Greeks Confront Crime Wave amid Austerity”, *BBC News*, articol de presă, publicat la data de 16 august 2012, la adresa de Internet:

<http://www.bbc.co.uk/news/world-radio-and-tv-19269891> (accesat la 21.06.2013); „Gun Queries up After Robber Killing in Paiania”, ekathimerini.com, articol de presă publicat la data de 10 iunie 2012, la adresa de Internet:

http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_wsitel_1_10/06/2012_446256 (accesat la 22.06.2013)

¹⁹ George Kandyliis; Karolos Iosif Kavoulakos, „Framing Urban Inequalities: Racist Mobilization Against Immigrants in Athens”, *The Greek Review of Social Research*, ediție specială 136 C', 2011, 157-176, articol publicat la adresa de Internet:

http://www.grsr.gr/preview.php?c_id=479 (accesat la 20.06.2013)

²⁰ Chloe Hadjimatheou, „Greeks Confront Crime Wave amid Austerity”, *BBC News*, articol de presă, publicat la data de 16 august 2012, la adresa de Internet:

Mai frecvente sunt însă violențele împotriva imigranților întreprinse de grupuri de tineri cu vârsta de aproximativ 30 de ani, de cele mai multe ori șomeri. Potrivit unei analize, atacurile au loc seara sau dimineața foarte devreme. În majoritatea cazurilor, atacatorii, îmbrăcați în tricouri negre, acționează în grupuri mici în zonele publice, folosind ca arme bâte sau sticle sparte²¹.

Aceste violențe sunt puse în legătură cu partidul de extremă dreapta Chrysi Avgi²², partid care, după alegerile din iunie 2012, are 18 reprezentanți în Parlament. Or, partidul și-a datorat succesul la alegeri²³, cel puțin în parte, discursului său rasist, care canalizează nemulțumirile grecilor, transformate în furie de-a lungul celor patru ani de criză, împotriva imigranților, după cum remarca psihologul Iphigenia Macri²⁴.

Partidul Chrysi Avgi²⁵ este descris într-un raport întocmit de organizația Human Rights Watch ca o grupare neo-fascistă, inspirată de simbolistica nazistă, ai cărei membrii neagă existența Holocaustului²⁶. Deși în Manifestul partidului se precizează că scopul grupării este crearea unui stat naționalist al poporului, bazat pe respectul față de diversitatea etnică,

<http://www.bbc.co.uk/news/world-radio-and-tv-19269891> (accesat la 21.06.2013)

²¹ „A Racist Attack Every 2 Days in Greece”, Mehran Hassani, articol de presă publicat la data de 03 iunie 2013, la adresa de Internet:

<http://mehranhassani-eng.blogspot.gr/2013/06/a-racist-attack-every-2-days-in-greece.html> (accesat la 21.06.2013)

²² Partidul neagă acuzațiile de implicare în atacurile comise împotriva imigranților („Golden Dawn Submits Own Anti-Racism Bill to Fight Discrimination 'Against Greeks'”, ekathimerini.com, articol de presă publicat la data de 04 iunie 2013, la adresa de Internet:

http://www.ekathimerini.com/4dcgi/w_articles_wsite1_1_04/06/2013_502561 (accesat la 22.06.2013)

²³ Trebuie precizat că șeful actualului guvern, Antonis Samaras, liderul partidului Noua Democrație, în timpul campaniei electorale din primăvara anului trecut s-a referit la problema imigranților în termenii unei „boli” care afectează orașele grecești și, în special, Atena. („Samaras Claims Greeks Must ‘Take Back’ Cities from Immigrants”, *Athens News*, articol de presă publicat la data de 19 aprilie 2012, la adresa de Internet:

<http://www.athensnews.gr/portal/8/55031> (accesat la 22.06.2012)

²⁴ „Greece Belongs to Greeks. Long Live Victory!”, *I Against Racism*, articol de presă, publicat la data de 04 iunie 2013, la adresa de Internet:

<http://www.unhcr.gr/lagainstracism/greece-belongs-to-greeks-long-live-victory> (accesat la 22.06.2013)

²⁵ Titulatura completă a partidului pe grecește este Λαϊκός Σύνδεσμος – Χρυσή Αυγή (Adunarea Poporului – Zorii de Aur).

²⁶ Președintele partidului, Nikolaos Michaloliakos a declarat, într-un interviu televizat, că numărul de 6 milioane de evrei omorâți în timpul nazismului este exagerat, iar camerele de gazare sunt o minciună. Gavin Rabinowitz, „Greek Gov’t, Jews Slam Golden Dawn Chief for Holocaust Denial”, *Jewish Telegraphic Agency*, articol de presă publicat la data de 15 mai 2012, la adresa de Internet: <http://www.jta.org/news/article/2012/05/15/3095476/> (accesat la 22.06.2013); „Greek Neo-Nazi Lawmaker Indicates He Is a Holocaust Denier”, *Jewish World News*, articol de presă publicat la data de 07 iunie 2013, la adresa de Internet: <http://www.haaretz.com/jewish-world/jewish-world-news/greek-neo-nazi-lawmaker-indicates-he-is-a-holocaust-denier-1.528483> (accesat la 22.06.2013)

religioasă și rasială dintre oameni²⁷, prin discursul și prin acțiunile sale, partidul urmărește să „curețe” statul grec de „gunoaiie” (*i.e.* imigranți, homosexuali, atei, etc.).²⁸

În prezent, mișcarea se află în plină expansiune. Noi filiale, în care sunt recrutați elevi, sunt deschise în diferite părți ale Greciei²⁹, cu precădere în sudul Peloponezului, regiune cu tradiție în susținerea grupărilor de dreapta. Iar, prin aspra critică la adresa politicianilor și a măsurilor de austeritate, mesajul mișcării are un ecou tot mai pronunțat în rândurile clasei mijlocii – mici întreprinzători, proprietari de magazine, angajați la stat – segment profesional afectat în cea mai mare măsură de criza economică³⁰.

Într-un studiu recent³¹ dedicat mișcării de extremă dreapta din Grecia se arată că, în ciuda a ceea ce se susține în mass-media, victoria la alegerile din iunie 2012 a partidului Chrysi Avgi nu este un fenomen de moment, cauzat exclusiv de criza economică, ci, mai degrabă, își are originea în evoluția societății grecești din ultimele două decenii. Factorii care sunt au dus la crearea acestui „consens național”, după cum susțin autorii studiului, consolidarea excepționalismului național³², nemulțumirile provocate de sporirea numărului imigraților, într-o țară relativ omogenă din punct de vedere etnic, incapacitatea forțelor politice tradiționale de a oferi o soluție viabilă crizei economice actuale, prezența populismului național ca strategie în economie, inițial susținută de grupările de stânga, și în programul partidelor de altă orientare ideologică și existența unei „culturi” cu tradiție în încălcarea legilor, stare de fapt accentuată de

²⁷ „Hate on the Streets: Xenophobic Violence in Greece”, *Human Rights Watch*, raport în format pdf. publicat în iulie 2012, la adresa de Internet:

<http://www.hrw.org> (accesat la 22.06.2013)

²⁸ În mod sugestiv, Konstantinos Georgousis, student la National Film and Television School din Londra, și-a intitulat „The Cleaners – The True Face of Golden Dawn” materialul filmat pe străzile Atenei în vara anului 2012. Filmul urmărește felul în care câțiva un membru ai partidului și-au desfășurat campania electorală, atacând și distrugând magazine ale imigranților, folosind expresii injurioase la adresa străinilor, etc.

²⁹ Gruparea s-a extins și în afara Greciei, iar, potrivit unei declarații, scopul grupării este să creeze filiale peste tot în lume unde se află greci („Greece's Neo-Nazi Golden Dawn Goes Global with Political Ambitions”, *SaloForum*, articol de presă publicat la data de 01 aprilie 2013, la adresa de Internet:

<http://www.saloforum.com/index.php?threads/golden-dawn-radio-usa.2715/page-2> (accesat la 24.06.2013)

³⁰ Helena Smith, „Golden Dawn: 'Greece Belongs to Greeks. Long Live Victory!'", *The Guardian*, articol de presă publicat la data de 01 iunie 2013, la adresa de Internet:

<http://www.guardian.co.uk/world/2013/jun/01/greece-golden-dawn-violence-eu-crisis> (accesat la 22.06.2013)

³¹ Aristos Doxiadis; Manos Matsaganis, *National Populism and Xenophobia in Greece*, Counterpoint, 2012, p. 33, articol în format pdf. publicat la adresa de Internet:

<http://counterpoint.uk.com/reports-pamphlets/national-populism-and-xenophobia-in-greece> (accesată la 19.06.2013)

³² „Excepționalismul național” este considerat de autorii studiului citat ca unul dintre miturile fondatoare ale Greciei moderne, fiind definit ca „ideea conform căreia poporul grec nu este doar diferit, ci radical diferit (adică „superior”) față de celelalte popoare” (Aristos Doxiadis, Manos Matsaganis, art. cit., p. 23).

discreditarea sistemului politic în ultimii ani³³. Astfel se explică și, dacă nu chiar sprijinul, cel puțin tolerarea acțiunilor întreprinse de Chrysi Avgi la nivelul conducerii statului³⁴.

Oficial, politica grupării Chrysi Avgi cu privire la străini, în special imigranți, se manifestă sub forma unui discurs rasist violent³⁵, după cum am menționat deja, precum și printr-o serie de activități având un caracter pregnant discriminatoriu. Printre aceste acțiuni, de o mare notorietate se bucură „actele caritabile”, cele de „protecție” și cele educative. Distribuțiile gratuite de alimente și veșminte reprezintă una dintre activitățile curente ale membrilor grupării. Aceste tip de ajutor, care se adresează săracilor, este doar în aparență un act caritabil. În fapt, pentru ca o persoană să beneficieze de hrană sau îmbrăcăminte trebuie să demonstreze, pe baza cărții de identitate, că este cetățean grec. În acest fel, imigranții sunt excluși din program³⁶. Tot în această categorie se includ și donările de sânge precum și vizitele făcute de membri ai grupării în spitale. Astfel, într-un interviu acordat reporterului australian Evan Williams, Ilias Panagiotaros, unul dintre cei 18 parlamentari reprezentând gruparea Chrysi Avgi, afirma că, procedând astfel, colegii săi de partid se pun în sprijinul poporului grec. Însă, activitățile membrilor Chrysi Avgi în spitale, nu se limitează doar la donații de sânge, ci, cu aceste ocazii, ei verifică documentele pacienților, izgonind din spitale imigranții³⁷.

³³ Aristos Doxiadis, Manos Matsaganis, art. cit., pp. 5-6.

³⁴ Deși gruparea numără aderenți în rândurile elitei politice, a Bisericii și armatei potrivit lui Dimitris Psarras, jurnalist care investighează gruparea, de la formarea ei, după prăbușirea dictaturii militare în 1974 (Helena Smith, „Golden Dawn: 'Greece Belongs to Greeks. Long Live Victory!'”, *The Guardian*, articol de presă publicat la data de 01 iunie 2013, la adresa de Internet:

<http://www.guardian.co.uk/world/2013/jun/01/greece-golden-dawn-violence-eu-crisis> (accesat la 22.06.2013); a se vedea și materialul video intitulat „Thug Politics”, Dateline.com, publicat la data de 21 mai 2013, la adresa de Internet:

<http://www.sbs.com.au/ondemand/video/30923331979/> (accesat la 22.06.2013)

³⁵ Gestionarea acestui tip de discurs care instigă la violență fizică împotriva imigranților, prin propunerea unei legi anti-rasism care prevede sancțiuni severe pentru instigare verbală la violență, atacuri rasiste, negarea Holocaustului, etc., a stârnit o puternică controversă printre membrii coaliției aflate la guvernare, amenințând chiar existența acesteia (a se vedea: „Anti-Racism Bill Splits Greek Coalition”, *I Against Racism*, articol de presă publicat la data de 17 iunie 2013, la adresa de Internet:

<http://www.unhcr.gr/1againstracism/anti-racism-bill-splits-greek-coalition/> (accesat la 23.06.2013)

³⁶ Există, desigur, și reacții de respingere a unei astfel de politici discriminatorii. Spre exemplu, recent, primarul orașului Atena, Giorgos Kaminis, a interzis distribuțiile de alimente, organizate de Chrysi Avgi în Piața Syntagma, în fața clădirii Parlamentului. Primarul a declarat postului de televiziune Skai TV că nu va permite ca acte care instigă la ură să se desfășoare în spații publice („Athens Mayor Hails Efforts to Stop Golden Dawn Handing Out Food as Victory for 'Democratic State'”, *ekathimerini.com*, articol de presă publicat la data de 02 mai 2013, la adresa de Internet:

http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_wsitel_1_02/05/2013_497010 (accesat la 23.06.2013). Nu lipsesc nici reacțiile ostile la adresa populismului promovat de Chrysi Avgi (a se vedea cazul locuitorilor din satul Potamia, insula Thassos, care au refuzat ajutoarele propuse de membrii Chrysi Avgi: „Residents of Thassos expel members of Golden Dawn”, *GRReporter*, articol de presă publicat la data de 02 aprilie 2013, la adresa de Internet:

http://www.grreporter.info/en/residents_thassos_expel_members_golden_dawn (accesat la 23.06.2013)

³⁷ „Thug Politics”, Dateline.com, material documentar video publicat la data de 21 mai 2013, la adresa de Internet:

Membrii grupării își asumă și sarcini care, în mod normal, țin de resortul poliției. Creșterea ratei criminalității – mai ales în zonele centrale al capitalei unde se află și cea mai mare concentrare de străini – coroborată cu insuficiența echipajelor de poliție³⁸ determină tot mai mulți greci fie să se înarmeze, fie, de cele mai multe ori, să solicite sprijinul membrilor grupării³⁹. Or, toți cei care au recurs la sprijinul „polițienesc” al Chrysi Avgi, s-au declarat impresionați de eficiența cu care acționează gruparea. În general, țintele acestor „patrule” sunt bineînțelele imigranții.

În fine, o altă strategie folosită de Chrysi Avgi pentru a-și atrage simpatizanți este politica educațională, promovând diverse programe educative⁴⁰, al căror scop declarat este de face cunoscută tinerilor „istoria adevărată” a Greciei precum și valorile ortodoxismului. Acest tip de educație „patriotică” alimentează sentimentele de xenofobie și, de asemenea, instigă la acte de violență.

Această scurtă analiză s-a concentrat asupra crizei identitare a societății grecești, unul dintre aspectele fundamentale ale celei mai grave crize prin care trece Grecia, de la întemeierea statului modern. Dificultățile economice au favorizat difuzarea largă a unui tip de discurs naționalist-extremist, discurs care își propune să identifice cauzele care au provocat criza. În acest discurs, imigranții, o prezență din ce în ce mai vizibilă pe străzile centrelor urbane grecești, au fost transformați în *țapi ispășitori*. Am discutat într-o primă parte politica statului grec față de imigranții din Asia și Africa și am constatat că aceasta urmărește, în principal, să le limiteze accesul în Grecia. Violența fizică și verbală nu sunt absente din strategiile adoptate pentru gestionarea fluxului migrator. În al doilea rând, am pus în evidență impactul social al mesajului rasist promovat de gruparea de extremă dreaptă Chrysi Avgi.

<http://www.sbs.com.au/ondemand/video/30923331979/> (accesat la 22.06.2013)

³⁸ Deși, în unele cazuri, poliția colaborează cu gruparea (Helena Smith, „Greek Police Send Crime Victims to Neo-Nazi 'Protectors'”, *The Guardian*, articol de presă publicat la data de 28 septembrie 2012, la adresa de Internet: http://www.guardian.co.uk/world/2012/sep/28/greek-police-victims-neo-nazi?CMP=tw_t_gu (accesat la 23.06.2013)

³⁹ „Thug Politics”, Dateline.com, material documentar video publicat la data de 21 mai 2013, la adresa de Internet: <http://www.sbs.com.au/ondemand/video/30923331979/> (accesat la 22.06.2013)

⁴⁰ „We Are the Future – You Are the Past!”, material de propagandă publicat la data de 27 februarie 2013, la adresa de Internet:

<http://golden-dawn-international-newsroom.blogspot.gr/2013/02/we-are-future-you-are-past.html#more> (accesat la 12.03.2013); Andy Dabilis, „Golden Dawn Recruiting Schoolchildren”, *GRReporter*, articol de presă publicat la data de 27 februarie 2013, la adresa de Internet: <http://greece.greekreporter.com/2013/02/27/golden-dawn-recruiting-schoolchildren> (accesat la 12.03.2013); Andy Dabilis, „Golden Dawn Will Open Nursery Schools”, *GRReporter*, 04 martie 2013, la adresa de Internet:

<http://greece.greekreporter.com/2013/03/04/golden-dawn-will-open-nursery-schools/> (accesat la 14.03.2013)

Referinte bibliografice

DABILIS, Andy, „Golden Dawn Recruiting Schoolchildren”, *GRReporter*, articol de presă publicat la data de 27 februarie 2013, la adresa de Internet: <http://greece.greekreporter.com/2013/02/27/golden-dawn-recruiting-schoolchildren> (accesat la 12.03.2013)

IDEM, „Golden Dawn Will Open Nursery Schools”, *GRReporter*, articol de presă publicat la 04 martie 2013, la adresa de Internet:

<http://greece.greekreporter.com/2013/03/04/golden-dawn-will-open-nursery-schools/> (accesat la 14.03.2013)

DOXIADIS, Aristos; MATSAGANIS, Manos, „Populism and Xenophobia in Greece”, Counterpoint, 2012, articol în format pdf. publicat la adresa de Internet:

<http://counterpoint.uk.com/reports-pamphlets/national-populism-and-xenophobia-in-greece> (accesat la 19.06.2013)

KANDYLIS, George; KAVOULAKOS, Karolos Iosif, „Framing Urban Inequalities: Racist Mobilization Against Immigrants in Athens”, *The Greek Review of Social Research*, ediție specială 136 C', 2011, 157-176, articol publicat la adresa de Internet:

http://www.grsr.gr/preview.php?c_id=479 (accesat la 20.06.2013)

LLOYD-ROBERTS, Sue, „Syrians Accuse Greece of 'Pushing Back' Migrant Boats”, *BBC News*, articol de presă publicat la data de 05 iunie 2013, la adresa de Internet:

<http://www.bbc.co.uk/news/magazine-22757485> (accesat la 22.06.2013)

HADJIMATHEOU, Chloe, „Greeks Confront Crime Wave Amid Austerity”, *BBC News*, articol de presă publicat la data de 16 august 2012, la adresa de Internet:

<http://www.bbc.co.uk/news/world-radio-and-tv-19269891> (accesat la 20.06.2013)

MARTIN, Marie, „The Rise of Xenophobia and the Migration Crisis in Greece. The Council of Europe's Wake-Up Call: Europe cannot afford to look away”, *statewatch.org*, raport publicat în format pdf. la data de 01 martie 2013, la adresa de Internet:

<http://www.statewatch.org/analyses/no-218-greece-coe.pdf> (accesat la 20.06.2013)

OMONIRA-OYEKANMI, Rebecca, „Syrian Refugees 'Turned Back from Greek Border by Police'”, *The Guardian*, articol de presă publicat la data de 07 decembrie 2012, la adresa de Internet:

<http://www.guardian.co.uk/world/2012/dec/07/syrian-refugees-turned-back-greek> (accesat la 21.06.2013)

RABINOWITZ, Gavin, „Greek Gov't, Jews Slam Golden Dawn Chief for Holocaust Denial”, *Jewish Telegraphic Agency*, articol de presă publicat la data de 15 mai 2012, la adresa de Internet:

<http://www.jta.org/news/article/2012/05/15/3095476/> (accesat la 22.06.2013)

SCHAUB, Max, „Humanitarian Problems Relating to Migration in the Turkish-Greek Border Region. The Crucial Role of Civil Society Organisations”, *COMPAS*, studiu publicat în martie 2013, la adresa de Internet:

<https://www.compas.ox.ac.uk/publications/research-resources> (accesat la 19.06.2013)

SMITH, Helena, „Golden Dawn: 'Greece Belongs to Greeks. Long Live Victory!'”, *The Guardian*, articol de presă publicat la data de 01 iunie 2013, la adresa de Internet:

<http://www.guardian.co.uk/world/2013/jun/01/greece-golden-dawn-violence-eu-crisis> (accesat la 22.06.2013)

TSIMITAKIS, Matthaïos, „Immigrants Are Being Stabbed to Death on the Streets of Athens”, vice.com., articol de presă publicat în ianuarie 2013, la adresa de Internet: <http://www.vice.com/read/immigrants-are-being-stabbed-to-death-on-the-streets-of-athens> (accesat la 20.06.2013)

FRONTEX, „Greek-Turkish Land Border JO Poseidon Land: Situational Update, January 2012”, raport publicat în ianuarie 2012 la adresa de Internet:

<http://www.frontex.europa.eu/news/greek-turkish-land-border-jo-poseidon-land-situational-update-january-2012-tXUqGg> (accesat la 20.06.2013)

HUMAN RIGHTS WATCH, „UNHCR Says Asylum Situation in Greece is 'a Humanitarian Crisis'”, declarație publicată la data de 21 septembrie 2010, la adresa de Internet:

<http://www.unhcr.org/4c98a0ac9.html> (accesată la 18.06.2013)

EADEM, „The EU's Dirty Hands Frontex Involvement in Ill-Treatment of Migrant Detainees in Greece”, publicat în septembrie 2011, disponibil în format pdf. la adresa de Internet:

http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/greece0911webwcover_0.pdf (accesat la 21.06.2013)

EADEM, „Hate on the Streets: Xenophobic Violence in Greece”, raport în format pdf. publicat în iulie 2012, la adresa de Internet:

<http://www.hrw.org> (accesat la 22.06.2013)

EADEM, „Unwelcome Guests Greek Police Abuses of Migrants in Athens”, raport publicat în iunie 2013, la adresa de Internet:

http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/greece0613_ForUpload.pdf (accesat la 18.06.2013)

MINISTERUL ORDINII PUBLICE ȘI A PROTECȚIEI CETĂȚENILOR, „Statistics on Illegal Immigration”, date statistice publicate în 2011, la adresa de Internet:

http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=5071&Itemid=429&lang=EN (accesat la 19.06.2013)

* „A Racist Attack in Athens. Victim a 14 Years Old Boy from Afghanistan”, *Mehran Hassani*, articol de presă publicat la data de 18 mai 2013, la adresa de Internet: <http://mehranhassani-eng.blogspot.ro/2013/05/a-racist-attack-in-athens-victim-14.html> (accesat la 24.06.2013)

* „Athens Mayor Hails Efforts to Stop Golden Dawn Handing Out Food as Victory for 'Democratic State'”, ekathimerini.com, articol de presă publicat la data de 02 mai 2013, la adresa de Internet:

http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_wsite1_1_02/05/2013_497010 (accesat la 23.06.2013)

* „Bodies of Three Migrants Found off Chios”, ekathimerini.com, articol de presă publicat la data de 14 ianuarie 2013, la adresa de Internet:

http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_wsite1_1_14/01/2013_478257 (accesat la 21.06.2013)

* „Citizens' Protection Minister heralds 30 migrant centers”, ekathimerini.com, articol de presă publicat la data de 26 martie 2012, la adresa de Internet:

http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_wsite1_1_26/03/2012_434802 (accesat la 20.06.2013)

* „Evros Fence 'Ready in Weeks'”, ekathimerini.com, articol de presă publicat la data de 13 octombrie 2012, la adresa de Internet:

http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_wsitel_1_13/10/2012_465987 (accesat la 20.06.2013)

* „Greece Belongs to Greeks. Long Live Victory!”, *IAgainst Racism*, articol de presă, publicat la data de 04 iunie 2013, la adresa de Internet:

<http://www.unhcr.gr/1againstracism/greece-belongs-to-greeks-long-live-victory> (accesat la 22.06.2013)

* „Greece's Neo-Nazi Golden Dawn Goes Global with Political Ambitions”, *SaloForum*, articol de presă publicat la data de 01 aprilie 2013, la adresa de Internet:

<http://www.saloforum.com/index.php?threads/golden-dawn-radio-usa.2715/page-2> (accesat la 24.06.2013)

* „Greek Neo-Nazi Lawmaker Indicates He Is a Holocaust Denier”, *Jewish World News*, articol de presă publicat la data de 07 iunie 2013, la adresa de Internet: <http://www.haaretz.com/jewish-world/jewish-world-news/greek-neo-nazi-lawmaker-indicates-he-is-a-holocaust-denier-1.528483> (accesat la 22.06.2013)

* „Golden Dawn Submits Own Anti-Racism Bill to Fight Discrimination 'Against Greeks'”, *ekathimerini.com*, articol de presă publicat la data de 04 iunie 2013, la adresa de Internet:

http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_wsitel_1_04/06/2013_502561 (accesat la 22.06.2013)

* „Gun Queries up After Robber Killing in Paiania”, *ekathimerini.com*, articol de presă publicat la data de 10 iunie 2012, la adresa de Internet:

http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_wsitel_1_10/06/2012_446256 (accesat la 22.06.2013)

* „Illegal immigrants' Boat Sinks off Turkish Coast, Killing Scores”, *The Guardian*, document video postat pe data de 06 septembrie 2012, la adresa de Internet:

<http://www.guardian.co.uk/world/video/2012/sep/06/illegal-immigrants-boat-sinks-turkey-deaths-video> (accesat la 21.06.2013)

* „Migrants Found Dead off Greek Coast”, *Al Jazeera*, articol publicat la data de 15 decembrie 2012, la adresa de Internet:

<http://www.aljazeera.com/news/europe/2012/12/20121215113355595623.html> (accesat la 21.06.2013)

* „Minister Defends Immigrant Crackdown”, *ekathimerini.com*, articol de presă publicat la data de 06 august 2012, la adresa de Internet:

http://www.ekathimerini.com/4dcgi/_w_articles_wsitel_1_06/08/2012_455644 (accesat la 18.06.2013)

* „Residents of Thassos expel members of Golden Dawn”, *GRReporter*, articol de presă publicat la data de 02 aprilie 2013, la adresa de Internet:

http://www.grreporter.info/en/residents_thassos_expel_members_golden_dawn (accesat la 23.06.2013)

* „Samaras Claims Greeks Must 'Take Back' Cities from Immigrants”, *Athens News*, articol de presă publicat la data de 19 aprilie 2012, la adresa de Internet:

<http://www.athensnews.gr/portal/8/55031> (accesat la 22.06.2012)

* „Thug Politics”, *Dateline.com*, material documentar video publicat la data de 21 mai 2013, la adresa de Internet:

<http://www.sbs.com.au/ondemand/video/30923331979/> (accesat la 22.06.2013)

* „We Are the Future – You Are the Past!”, material de propagandă publicat la data de 27 februarie 2013, la adresa de Internet:

<http://golden-dawn-international-newsroom.blogspot.gr/2013/02/we-are-future-you-are-past.html#more> (accesat la 12.03.2013)